

Ιστορία της Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα: Το 'παράδειγμα' των Φιλοσοφικών Σχολών

Ενότητα: Προγράμματα Σπουδών

Βασίλειος Φούκας
Φιλοσοφίας Παιδαγωγικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

**ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ**

Το πρόγραμμα μαθημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής Θεσσαλονίκης (1940-1994)

Εισηγήτριες:

**Σοφία-Ηλέκτρα Βαλιώκη
Αντωνία-Αλεξάνδρα Οροϊλίδου**

Σεμινάριο 9ο

Ιστορικό πλαίσιο

- **1940-1944:** Γερμανική Κατοχή (15 χρόνια από την ίδρυση του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης).

Με τέσσερα τμήματα (Φιλοσοφική, Γεωπονοδασολογία, Φυσικομαθηματική, Σχολή Νομικών και Οικονομικών Επιστημών) στεγαζόταν στο Παλαιό Κτίριο της Φιλοσοφικής που επιτάχθηκε και μετατράπηκε σε στρατιωτικό νοσοκομείο από τους Γερμανούς.

- Δυσλειτουργία του Πανεπιστημίου λόγω:
  - 1) απώλειας εξοπλισμού.
  - 2) έλλειψης διδακτικού προσωπικού.

Ιστορικό πλαίσιο

- Παρά τις δυσχέρειες τα μαθήματα πραγματοποιούνταν σε:
  - 1) Υπόγεια του επιταγμένου Πανεπιστημίου
  - 2) Σε κινηματογράφους
  - 3) Συναγωγές, λέσχες κ.α
  - 4) Το εργαστήριο ψυχολογίας στεγαζόταν σε διαμέρισμα στην οδό Μοργκεντάου και κατά τη διάρκεια της κατοχής παρεχόταν συσσίτιο στους καθηγητές του Πανεπιστημίου.
- Καθηγητές και φοιτητές συμμετέχουν στον απελευθερωτικό αγώνα (σισσύτια, χοροεσπερίδες κ.α).

Ιστορικό πλαίσιο

- **1951-1961:** Ιδρύονται τα ξενόγλωσσα τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής. (Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας & Φιλολογίας το 1951, Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας & Φιλολογίας το 1954, Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας & Φιλολογίας το 1960, Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας & Φιλολογίας το 1961).
- Με την επιβολή της διακτατορίας ακυρώνεται η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του **1964**.

Μορφή Φιλοσοφικής Σχολής (1940-1994)

- **1935-1952:** Δύο κατευθύνσεις (Φιλοσοφίας και Ιστορίας-Αρχαιολογίας) που χορηγούσαν δύο πτυχία (Φιλολογικό και Ιστορίας-Αρχαιολογίας) σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών της Φιλοσοφικής Αθηνών.
- **1952-1963:** Κοινή φοίτηση κατά τα τρία πρώτα χρόνια και εξειδίκευση τον 4^ο χρόνο.

Κλάδοι εξειδίκευσης:

- 1)Κλασικής Φιλολογίας
- 2)Μεσαιωνικής και Νέας Ελληνικής Φιλολογίας
- 3)Φιλοσοφίας
- 4)Ιστορίας και
- 5)Αρχαιολογίας

Μορφή Φιλοσοφικής Σχολής (1940-1994)

- **1963 -1971:** Διαίρεση Σχολής σε 4 τμήματα από το 2^ο έτος.

1)Τμήμα Φιλοσοφίας.

2)Τμήμα Κλασικών Σπουδών.

3)Τμήμα Αρχαιολογίας.

4)Τμήμα Μέσων και Νέων Ελληνικών Σπουδών.

Μορφή Φιλοσοφικής Σχολής (1940-1994)

- **1971:** Διαίρεση της Σχολής σε επτά τμήματα κατά το τρίτο έτος φοίτησης. (Στα δύο πρώτα έτη δίνεται έμφαση στα γλωσσικά μαθήματα.)
  - 1) Τμήμα Κλασικών Σπουδών.
  - 2) Τμήμα Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών.
  - 3) Ιστορικών Σπουδών.
  - 4) Αρχαιολογίας και Τέχνης.
  - 5) Φιλοσοφικών Σπουδών.
  - 6) Ψυχολογίας και Παιδαγωγικής.
  - 7) Γλωσσολογίας.

Μορφή Φιλοσοφικής Σχολής (1940-1994)

- **1982-1983:** Ίδρυση στη θέση της Παλαιάς Φιλοσοφικής Σχολής το Φιλοσοφικό τμήμα και πραγματοποιείται αυτονόμηση των ξενόγλωσσων τμημάτων που αποτελούν την Φιλοσοφική Σχολή.
- **1984-1985:** Διαίρεση του Φιλοσοφικού Τμήματος σε τρία Τμήματα:
  - 1) Τμήμα Φιλολογίας.
  - 2) Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας.
  - 3) Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας.
- **1993:** Διαίρεση του τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας σε τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής και σε τμήμα Ψυχολογίας.

Τα μαθήματα της Φιλοσοφικής Σχολής

- Μη εντατική διδασκαλία μαθημάτων Παιδαγωγικής.
- Έμφαση στη διδασκαλία των κλασικών γραμμάτων (Αρχαία Ελληνικά και Λατινικά).
- Διδασκαλία σύγχρονης λογοτεχνίας και νεοελληνικής γλώσσας.
- Από το 1960 πραγματοποιείται στροφή προς τις γλωσσολογικές σπουδές.
- Από το 1970 αρχίζει η σύγχρονη περίοδος των φιλοσοφικών σπουδών.
- Διδασκαλία βυζαντινής ιστορίας.

Τα μαθήματα του τμήματος Φ.Π.Ψ και Φ.Π από το 1986-1994 μέσα από τους Οδηγούς Σπουδών

- Οδηγός Σπουδών του τμήματος Φ.Π.Ψ (1986-1989)
  - Απαιτούνται 158 Δ.Μ για τη λήψη πτυχίου.
  - Λήψη 90 δ.μ από τα κορμού υποχρεωτικά μαθήματα. (30 δ.μ από κάθε κατεύθυνση)
  - Λήψη 25 Δ.Μ από τα μαθήματα κατεύθυνσης ή προσανατολισμού (από έναν τομέα)
  - Λήψη 25 Δ.Μ από υποχρεωτικά κατ'επιλογήν μαθήματα από τα άλλα τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής.
  - Λήψη 6 Δ.Μ από μαθήματα ελεύθερης επιλογής (από οποιοδήποτε τμήμα του παν/μίου)
  - Λήψη 12 Δ.Μ από μία υποχρεωτική Ξένη Γλώσσα.

Μαθήματα Φιλοσοφίας 1986-1987

- **Μαθήματα κορμού υποχρεωτικά:**
  - Φ101:Εισαγωγή στην Φιλοσοφία.
  - ΙΦ301:Εισαγωγή στην Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας.
- Μαθήματα κατ'επιλογήν υποχρεωτικά.
  - Φιλοσοφίας:Φ201,Φ203,Φ225,Φ226,Φ228,Φ229,Φ223,Φ224
Φ209,Φ227,Φ213,Φ234,Φ235,Φ231.
  - Ιστορίας της Φιλοσοφίας:ΙΦ401,ΙΦ411,ΙΦ412,ΙΦ413,ΙΦ418,ΙΦ408,ΙΦ410,ΙΦ405,ΙΦ406.
- **Μαθήματα κατεύθυνσης ή προσανατολισμού:**
  - Φιλοσοφίας:Φ206,Φ231,Φ207,Φ230,Φ232,Φ233Φ237.
  - Ιστορίας της Φιλοσοφίας:ΙΦ415,ΙΦ414,ΙΦ416,ΙΦ417.

Μαθήματα Παιδαγωγικής 1986-1987

➤ Μαθήματα κορμού υποχρεωτικά:

- Εισαγωγές (100).
- Εισαγωγή στην Παιδαγωγική (101) (με ασκήσεις).

➤ Μαθήματα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά:

- *Φιλοσοφικές και ψυχολογικές προϋποθέσεις της αγωγής (200).*
- *Φιλοσοφικές προϋποθέσεις της αγωγής:201,202,204.*
- *Ψυχολογικές προϋποθέσεις της αγωγής:205,206,207.*

Μαθήματα Παιδαγωγικής 1986-1987

- Κοινωνιολογική θεμελίωση της αγωγής (300).
  - Θέματα κοινωνικοποίησης:301,303
  - Θέματα κοινωνιολογίας και εκπαίδευσης:304.
- Σχολική Παιδαγωγική (400).
  - Σχολική Παιδαγωγική I:402,404,407.
  - Σχολική Παιδαγωγική II:405,406,408.
- Ιστορία της εκπαίδευσης της αγωγής (500).
  - Ιστορία της εκπαίδευσης :501,503.
  - Ιστορία της αγωγής :102.
- Μεθοδολογία(600):601,602.

Μαθήματα Παιδαγωγικής 1986-1987

➤ Μαθήματα κατεύθυνσης ή προσανατολισμού:

- Κοινωνιολογική θεμελίωση της αγωγής:1302.
- Σχολική Παιδαγωγική(Διδακτική):1401,1402,1403.
- Ιστορία της εκπαίδευσης και της αγωγής: 1502,1503,1504.
- Μεθοδολογία:1602.

(και άλλα τα οποία δεν αναφέρονται λόγω οικονομίας χρόνου)

Μαθήματα Ψυχολογίας 1986-1987

➤ Μαθήματα κορμού υποχρεωτικά:

- ΕΨ100: Εισαγωγή στην Ψυχολογία.
- ΕΜΕΣ111: Εισαγωγή στη Μεθοδολογία των Επιστημών Συμπεριφοράς.

➤ Μαθήματα κορμού κατ' επιλογήν υποχρεωτικά:

- ΙΨ121 (Ιστορία της Ψυχολογίας).
- ΠΨ(I)131 (Πειραματική Ψυχολογία I).
- ΠΨ(II)132 (Πειραματική Ψυχολογία II).
- ΠΨ134 (Ψυχολογία των Κινήτρων).

Μαθήματα Κατεύθυνσης Ψυχολογίας

➤ Υποχρεωτικά:

- ΠΨ(III)133 Πειραματική Ψυχολογία III.
- ΚΨ(II)142 Κοινωνική Ψυχολογία II.
- ΚΨ(VI)143 Κοινωνική Ψυχολογία VI.
- ΚΛΨ(II)152 Κλινική Ψυχολογία II.
- ΚΛΨ(III)153 Κλινική Ψυχολογία III.
- ΓΨ(III)163 Γενετική Ψυχολογία III.
- ΨΓ171 Ψυχογλωσσία.
- ΣΤ191 Στατιστική.

Μαθήματα Κατεύθυνσης Ψυχολογίας

➤ Κατ'επιλογή υποχρεωτικά:

- ΠΨ135 Εφαρμογές της Πειραματικής Ψυχολογίας.
- ΚΨ146 Εφαρμογές στην Κοινωνική Ψυχολογία
- ΚΛΨ154 Εφαρμογές στα ψυχολογικά τεστ
- ΚΛΨ157 Εφαρμογές στην Κλινική Ψυχολογία
- ΚΛΨ158 Ψυχοπαθολογία.
- ΓΨ166 Θέματα ψυχολογίας της προχωρημένης ηλικίας.
- ΓΨ167 Εφαρμοσμένη Γνωστική Ψυχολογία στην εκπαίδευση
- ΓΨ168 Ανάπτυξη ηθικής σκέψης:προγράμματα παρέμβασης.
- ΓΨ169 Εφαρμογές Γενετικής Ψυχολογίας (άσκηση σε θέματα ηθικής σκέψης).
- ΓΨ170 Εφαρμογές Γενετικής Ψυχολογίας (άσκηση σε θέματα γνωστικής αναπτυξής).
- ΣΤ(II)192 Στατιστική II.

Οδηγοί Σπουδών 1987-1989

➤ Αλλαγές στα μαθήματα Φιλοσοφίας

- Προστίθενται κάθε πανεπιστημιακό έτος μαθήματα κορμού και κατεύθυνσης.

➤ Αλλαγές στα μαθήματα Παιδαγωγικής

- 1987-1988: Προστίθεται το μάθημα ΕΙΣΜ600, ΕΙΣΜ601, ΕΙΣΜ602 (Μεθοδολογία, Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της εμπειρικής παιδαγωγικής έρευνας, Διδακτικές ασκήσεις) και πραγματοποιείται αλλαγή στην **κωδικοποίηση** των μαθημάτων.
- **1988-1989:** Προστίθενται οι κωδικοί:1409,1410,1411,1412,1413,1702,1800,1801 (μαθήματα κατεύθυνσης)

Οδηγοί Σπουδών 1987-1989

➤ Αλλαγές στα μαθήματα Ψυχολογίας

1987-1988: Προστίθενται στα μαθήματα κατεύθυνσης οι κωδικοί ΚΛΨ158 Ψυχοπαθολογία, ΚΛΨ159 Εφαρμογές στην Κλινική ψυχολογία (έρευνα και πράξη στη συμπεριφορική ψυχοθεραπεία), ΚΛΨ160 Εφαρμογές στην Κλινική Ψυχολογία (έρευνα και πράξη στην κοινωνική επανένταξη ψυχασθενών) ΚΨ147 Κοινωνική Ψυχολογία και Ειρήνη: Εφαρμογές: α)στην εκπαίδευση, β)στις δια-ομαδικές και διεθνείς σχέσεις.

1988-1989: Προστίθεται ο κωδικός ΨΓ172 Εφαρμογές Ψυχογλωσσίας.

Τα πρόγραμμα μαθημάτων του τμήματος Φ.Π.Ψ από το 1989-1993 μέσα από τους Οδηγούς Σπουδών

- Οδηγός Σπουδών του τμήματος Φ.Π.Ψ (1989-1992)

➤ Απαιτούνται 148 Δ.Μ για τη λήψη πτυχίου.

Ενδεικτικά παραθέτουμε:

1)Κύκλος Φιλοσοφικών Σπουδών:

- Λήψη 30 Δ.Μ από τον τομέα Φιλοσοφίας, 25 Δ.Μ από τον τομέα Παιδαγωγικής και 25 Δ.Μ από τον τομέα Ψυχολογίας.
- Λήψη 25 Δ.Μ από υποχρεωτικά κατ' επιλογή μαθήματα κατεύθυνσης ή προσανατολισμού.
- Λήψη 25 Δ.Μ από υποχρεωτικά κατ'επιλογήν μαθήματα από τα άλλα τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής.
- Λήψη 6 Δ.Μ από μαθήματα ελεύθερης επιλογής (από οποιοδήποτε τμήμα του παν/μίου).
- Λήψη 12 Δ.Μ από μία υποχρεωτική Ξένη Γλώσσα.

(Όμοια και για τους υπόλοιπους τομείς του τμήματος.)

Οδηγοί Σπουδών 1989-1990 και 1990-1991

- **Μαθήματα τομέα Φιλοσοφίας:** Προστίθενται 6 Φιλοσοφίες και 7 Ιστορίες της Φιλοσοφίας στον οδηγό σπουδών του ακαδημαϊκού έτους 1990-1991.
- **Μαθήματα τομέα Παιδαγωγικής:** Από τα μαθήματα κατεύθυνσης αφαιρούνται οι κωδικοί 1304,1305 από την ενότητα Κοινωνιολογική θεμελίωση της αγωγής, 1406/1407 θέματα Curriculum από την ενότητα Σχολική Παιδαγωγική και προστίθενται οι κωδικοί 1417,1418,1419,1420 στην ίδια ενότητα. Προστίθεται ακόμη η ενότητα Παιδαγωγική των ΜΜΕ και Επικοινωνίας (1900) με το μάθημα Μικροηλεκτρονική και Παιδαγωγική επιστήμη(1901).

Οδηγοί Σπουδών 1989-1990 και 1990-1991

- Για τους οδηγούς σπουδών μέχρι το 1993, δεν πραγματοποιούνται δραματικές αλλαγές στους κωδικούς των μαθημάτων ανά τομέα.

Το 1993 πραγματοποιείται διάσπαση του τμήματος σε: τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής και τμήμα Ψυχολογίας.

Από το πρόγραμμα σπουδών του τμήματος, αφαιρούνται τα μαθήματα τομέα ψυχολογίας, ενώ τα μαθήματα των τομέων Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής παραμένουν ως έχουν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Παρά τις αντιξοότητες που αντιμετώπισαν το εκπαιδευτικό προσωπικό και οι φοιτητές, η σχολή εξακολούθησε να λειτουργεί.
- Υπήρξαν πολλές αλλαγές στη δομή της Φιλοσοφικής Σχολής.
- Οι αλλαγές στα μαθήματα είχαν στόχο την κατάρτιση σε πιο εξειδικευμένους τομείς πέρα από τα κλασικά γράμματα.
- Ο διαχωρισμός του Φ.Π.Ψ σε δύο τμήματα είχε ως αποτέλεσμα την ενασχόληση σε μεγαλύτερο εύρος με τον εκάστοτε τομέα επιλογής.

Βιβλιογραφία

- Αραβαντινός, Δ. και Χασιώτης, Ι., 2000. *Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης στην αυγή του νέου αιώνα*. Θεσσαλονίκη: Α.Π.Θ.
- Ζαφράκα-Σταυρίδου, Α., και Τρομάρας, Λ., 2001. *Η Φιλοσοφική Σχολή του Α.Π.Θ., παρελθόν, παρόν και μέλλον. Ημερίδα για τα 75 χρόνια της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ, 30 ΜΑΡΤΙΟΥ 2000*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.
- Καφταντζής, Γ., 1998. *Το Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης στον καιρό της κατοχής.*, Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.
- Μαυροσκούφης, Δ. , 2005. *Αναζητώντας τα ίχνη της ιστορίας, ιστοριογραφία, διδακτική μεθοδολογία και ιστορικές πηγές*. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.
- Μπονίδης, Κ. Θ., 2004. *Το περιεχόμενο του σχολικού βιβλίου ως αντικείμενο έρευνας, διαχρονική εξέταση της σχετικής έρευνας και μεθοδολογικές προσεγγίσεις*,. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Πηγές

- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, 1986. *Οδηγός Σπουδών, ακαδημαϊκό έτος 1986-1987*. Θεσσαλονίκη: α.ε.
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, 1987. *Οδηγός Σπουδών, ακαδημαϊκό έτος 1987-1988*. Θεσσαλονίκη: αε
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, 1988. *Οδηγός Σπουδών, ακαδημαϊκό έτος 1988-1989*. Θεσσαλονίκη: αε
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, 1989. *Οδηγός Σπουδών, ακαδημαϊκό έτος 1989-1990*. Θεσσαλονίκη: αε.

Πηγές

- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, 1990. *Οδηγός Σπουδών, ακαδημαϊκό έτος 1990-1991*. Θεσσαλονίκη: αε.
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, 1991. *Οδηγός Σπουδών, ακαδημαϊκό έτος 1991-1992*. Θεσσαλονίκη: αε.
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, 1992. *Οδηγός Σπουδών, ακαδημαϊκό έτος 1992-1993*. Θεσσαλονίκη: αε.
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, 1993. *Οδηγός Σπουδών, ακαδημαϊκό έτος 1993-1994*. Θεσσαλονίκη: αε.

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Φλωρεντία Αντωνίου
Θεσσαλονίκη, χειμερινό εξάμηνο 2013- 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

